

IBILTARI, eta NAPARROAREN ETA ARABA ZARRAREN KANTARI (LATXAGA abade jauna)

AIZTUTA DAUKAGU

Ezta bera, erriz erri, gitarra zar edo barririk lagun dauala, kantari dabillenetakoa. Orain artean ezteusku bertsorik emon beintzat.

Baiña Naparroak eztau euskal-kantari oberik aurkitu.

Arriturik nago eta ezin dot sinistu ez ulertu idazle onen izenik ain gutxi entzutea.

Gaurko egunotan, euskerazko edozein uskeri, edozein txupatxu ustel edo marizikinkerri aogozagarririk *onene takotzat* eta gure literaturaren aberasgarri anditzat eskintzen dauskuenean, ezin dot ulertu zelan daukagun ain ixilpean Latxaga jaunaren izena, zergaitik entzuten dan beronek idatzitako liburuen aitamenik ain gitxi.

ZORDUN GARA

Euskalerrri guztia dago idazle onegaz zorretan.

Baiña zordunen Naparroa dala esan bearko dogu.

Orañarteko liburuetan Euskalerrria, Euskalerrri osoa, dau gogoan, baiña Naparroa, guztien gainetik.

Atera dituen liburuen izenak naiko argi diño: «*Naparroa, euskal-arrobia*», «*Aralar-ko San Migel*», «*Jaka-ra ofiez Naparroan zear*», «*Errioxa-ko San Millan, Euskal-iturri*». Naparroa euskalduntzat dauken euskaldunak, liburuok irakurriaz, or dauke euskal-erreño zar orren euskalduntasunean bete-betean murgiltzeko erea.

Eta dana euskera bizi, errez eta giartsuan esanik.

Latxagak barruan daroan sua ta bizia ezarten badaki idazten dauan guztiari.

IBILTARI ETA IDAZLE

Idazle asko izan dira ibiltari. Bizi-bearrak edo lur barriak eta erri barriak ezagutu-gureak ipiñi ditu bidean.

Eta ibillian ibillian ikusia liburutan esaten eta adierazoten. jakin dabe.

Euskalerrria be etorri izan da iñoz kanpoko idazle ibiltaririk, eta gure errien eta erritarren barri emon nai izan dauskue: gure mendi ta ibarretako ikusgarriak, sure erritarren izakera oiturak jaso eta lumaz zabaltzen alegindu dira.

EUSKALDUNAK BE BAI

Bear bada, euskaldun idazleak izan dabe orretan arduratik gitxien. Baiña arlo orretan sartu danik be izan dogu.

Olakoen arteko egin geinke, esaterako, Iztueta zarra, joan dan gizaldikoa.

Gizaldi onetan, barriz, or dogu Bidasoaz andi Etxepare, osagillea eta euskal-odazlea.

Asmau-barria zan orduantxe automobilla, beribilla eta beribillez dabil bera Euskalerrria obeto ezagutzen eta *Beri* liburua idatzi euskun, berak ikusitako erri ta bazterren barri emonez.

LATXAGA BIDAIZTI ETA IDAZLE

Bide onetan Latxaga gure artean beste iñor baiño aurrerago joan jakula esanaz eztoгу alan eztanik esango.

Euskalerrria arakatuten, gure errietako bideak austen gitxi langoa dogu bera.

Gero, ikusiaren barri besteai adierazoten orañarteko guztietan zeatzena, zabalena eta jarraituena.

Orretan benetan txapeldun da eta txapeldun jarraituko dau luzaroan, nik uste.

Nekez agertuko da gure artean idazlerik, «*Naparroa euskal-arrobia*», eta «*Jaka-ra ofiez Naparroan zear*» liburu biak baiño mardulagorik, argibidetsuagorik, biotzetikoagorik egingo dauskunik.

GIZALDIAK ZEAR IBILTARI

Baiña Latxagak eztau gure begietaratu nai izan gaurko Naparroa utsa, gaurko napar-lurra.

Lur au baterik bestera igaro dau, ango aixe garbiak artzen, ango ederrez begiak betetan, ango gizonak eza-gutzen, amonatoakaz izketan, euren euskera zarra entzuten, ikastolan lan pozgarriakaz poztuten, eta ango euskal-aztarrenak billatzen.

Orixe, euskal-aztarrenak be billatu nai izan ditu.

Orregaitik gaur ikusiak lenera daroa askotan eta oraingo Naparroa eta antxiñakoa batera emoten dauskuz.

Or daukagu, dana batean, erri bakotzak zer dauan gaur jakingarri, baiña baita nor edo nortzuk izan dituen gogoangarri eta ospetsu joandako gizaldietan.

ARABA ZARRAREN KANTARI

Kantari edo kontari, Arabaraiño be eldu da Latxaga jauna antxiñako lorratz eta aztarrenen billa, argi egiten.

Araba zarreko bazterretan egundoko aztarketak egin ditu eta liburu baten eskiñi dautsez jakintunai eta jakingurakoai.

Liburu dotorea azalez be, eta euskeraz egiña geiena, baiña frantsesez eta Espanako erderaz laburtuta, munduan zabalduago egin daiten gure erriaren argia eta egia, izena eta izana.

BASELEIZA ZARRAK

«*Arkaitzetako Bisigotika Baselizak Araban*» da liburua. Europa guztian ez ei da aurkitzen olango eleizaTik Araban baiño geiago.

Atx-zuloetan egindako eleizarik geien Araban. Bisi-dodoen aldikoak ei dira, eta kristiñautasuna Euskalerrrian noz sartu zan aterateko argibide barriak emoten ei dauskuez.

Ain zuzen egunotan agertu da beste liburu bat, gauza bera diñoskuna, Lekuona zarraren itzaldi baten erderaz.

Latxagak euskeraz emon dauskun dana. Euskerazko liburu bat, frantzera gaz batera, gure erriaren ezaupidea munduan zear zabaltzeko izango dana.

ZORDUN, BAI

Barriro esan bear dot: arriturik nago idazle onen aitamenik gure inguruan ain gitxi entzuteaz.

Ain ixilik eta apalik Euskalerrriaren alde diarduen onegaz zordun gara.

Zordun Euskalerrri osoa; zordunago, Naparroa.